

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Історичний факультет
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

О.А. Кузнецова

2019 р.

«27» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.03 Середня освіта (Історія)

освітня програма Історія, правознавство

2019-2020 навчальний рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Історичний факультет
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова
_____ 2019 р.
«27» серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.03 Середня освіта (Історія)
освітня програма Історія, правознавство

2019-2020 навчальний рік

Розробник: Дмитрук Ірина Миколаївна, в.о. доцента кафедри історії, кандидат юридичних наук _____ (Дмитрук І.М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
«27» серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
	014 «Середня освіта»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – доповіді	014.03 «Середня освіта (Історія)»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150		3-й	
		Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,3 самостійної роботи студента – 6	Ступінь бакалавра	Лекції	
		22	
		Семінарські	
		28	
		Лабораторні	
			-
		Самостійна робота	
		100	
		Вид контролю:	
іспит			

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (30 % ~ 70%).

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
	014 «Середня освіта»		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – доповіді	014.03 «Середня освіта (Історія)»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150		3-й	
		Семестр	
		6-й	6-й
	Ступінь бакалавра	Лекції	
		14	
		Семінарські	
		2	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		134	
		Вид контролю:	
іспит			

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 16 год. – аудиторні заняття, 134 год. – самостійна робота (10 % ~ 90%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: вивчення є ознайомлення студентів з основними поняттями, якими оперують науки конституційного та адміністративного права, розкриття положень вчень про конституцію та розгляд особливостей конституційного процесу в Україні, проведення аналізу конституційно-правових інститутів; репрезентування основного змісту дисципліни; ознайомлення студентів з нормативно-правовими актами України, які регулюють відносини в сфері законодавчої, виконавчої та судової влади, діяльності Президента, міжнародно-правовими актами, які ратифіковані Верховною Радою України, їх впливом на національне законодавство; допомога у засвоєнні якісних змін та оновлень, що відбуваються в публічній адміністрації на сучасному етапі; формування вмінь класифікувати суб'єктів адміністративного права та адміністративно-правові відносини, користуватися нормативно-правовою базою та правильно її застосовувати при вирішенні практичних завдань.

Завдання курсу:

- визначити теоретико-правових положень, що стосуються поняття, предмету, методів, джерел, системи конституційного права; поняття, предмета та властивостей адміністративного права, його ролі в регулюванні суспільних відносин на сучасному етапі розвитку української держави;;

- ознайомити з формуванням у майбутніх спеціалістів-вчителів правознавства цілісного уявлення стосовно державної законодавчої, виконавчої влади, судової влади, системи її органів і співвідношення з державним управлінням, правової основи управлінської діяльності, форм та методів здійснення державного управління.;

Передумови для вивчення дисципліни: міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами «Трудове право України», «Теорія держави і права».

Навчальна дисципліна складається з 5-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

-Здатність використовувати основи загальнотеоретичних дисциплін в обсязі, необхідному для вирішення педагогічних і дослідницьких завдань, успішного освоєння методологічних і прикладних питань спеціальності, питань фундаментальних загальноісторичних і спеціальних дисциплін; дисциплін психолого-педагогічного циклу: педагогіку, психологію, методику викладання історії, методику і організацію позакласної (поза аудиторної) роботи.

-Використання принципів і методів збору, систематизації, узагальнення і використання інформації, проведення наукових досліджень за профілем спеціальності.

-Здатність консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

- **I. Загальнопредметні:** сутність конституційного права, його предмет і метод, зв'язок з іншими дисциплінами; чинне конституційне законодавство; основи конституційного ладу; зміст, властивості та структуру Конституції; державний устрій України; загальні питання організації органів гілок влади: законодавчої, виконавчої, судової влади; повноваження органів трьох гілок влади; сутність адміністративного права, його предмет і метод, зв'язок з іншими дисциплінами; чинне адміністративне законодавство; механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, його структуру; функції та принципи державного управління; систему органів виконавчої влади, їх правове становище; правовий статус суб'єктів адміністративного права; форми та методи публічного адміністрування, забезпечення законності і дисципліни у публічному адмініструванні; поняття, структуру адміністративного проступку та особливості адміністративної відповідальності

- **II. Фахові:** тлумачити та застосовувати чинне конституційне та адміністративне законодавство; використовувати спеціальну літературу, обробляти, систематизувати, зберігати та використовувати конституційно-нормативну інформацію, проводити її порівняльно-правовий аналіз та використовувати її на практиці.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.

Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України

Поняття конституційного права як галузі права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України. Предмет конституційного права. Структура предмета конституційного права.

Система галузі конституційного права. Конституційно-правові норми: поняття, види та особливості. Конституційно-правові відносини і їх особливості. Конституційна правоздатність та дієздатність. Суб'єкти конституційного права. Індивідуальні та колективні суб'єкти конституційного права. Юридичні факти як підстави виникнення конституційних правовідносин.

Джерела галузі конституційного права України.

Система нормативних джерел галузі конституційного права України.

Місце закону в системі джерел галузі конституційного права.

Тема 2. Конституція – Основний закон України

Поняття Конституції. Перша Конституція світу. Конституція Пилипа Орлика. Конституційний процес. Періоди становлення Конституцій світу. Види Конституцій.

Зміст Конституції. Властивості та ознаки Конституції. Відмінність Конституції від інших нормативно-правових актів.

Соціальне призначення та роль Конституції. Функції Конституції.

Конституційний процес в Україні. Основні етапи, суб'єктний склад, суспільно-політичні фактори.

Характеристика діючої Конституції України.

Система та структура Конституції. Преамбула конституції. Мова й стиль Конституції України.

Тлумачення Конституції. Механізм зміни норм Конституції України. Реалізація Конституції України.

Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України

Поняття конституційного ладу. Риси конституційної держави. Закріплення конституційного ладу в Конституції України. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу в Україні. Народ - носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні. Конституційне закріплення принципу народного суверенітету. Співвідношення народного, національного і державного суверенітету. Конституційне закріплення форми Української держави. Особливості республіканської форми правління в Україні. Характеристика державного режиму в Україні. Конституційна характеристика якісних рис України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Державний суверенітет: поняття та елементи. Ознаки України як суверенної держави.

Демократична держава та її ознаки. Сучасна концепція соціальної держави. Мета соціальної держави. Основні напрямки соціальної політики України. Конституційне закріплення ознак України як правової держави. Здійснення державної влади в Україні на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Принцип верховенства права - найважливіша ознака правової держави. Верховенство Конституції України по відношенню до всіх інших нормативно-правових актів. Національне право України і норми міжнародного права. Конституційні засади правового порядку в Україні.

Економічні та політичні засади конституційного ладу в Україні. Захист конституційного ладу в Україні. Особливий порядок внесення змін до розділу Конституції України, в якому визначаються загальні засади конституційного ладу. Конституційні засади регулювання військового і надзвичайного стану.

Поняття територіального устрою держави. Територіальний та державний устрій. Конституційні засади територіального устрою України. Система адміністративно-територіального устрою України.

Автономія: поняття та види. Види та форми територіальної автономії. Адміністративно-територіальна, національно-територіальна і національно-державна автономія. Форма територіальної автономії в Україні. Конституційний статус Автономної Республіки Крим. Гарантії Автономної Республіки Крим. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.

Кредит 2. Права та обов'язки людини і громадянина

Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні.

Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх закріплення в Конституції України.

Громадянство України: поняття та ознаки.

Громадяни України, апатриди і біпатриди. Правова регламентація питань громадянства України.

Принципи громадянства України та їх закріплення в Конституції України і в законодавстві про громадянство. Підстави набуття громадянства України. Припинення громадянства України.

Права і свободи людини і громадянина, їх співвідношення. Конституційні права, свободи людини і громадянина. Класифікація конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина. Механізми захисту прав та свобод в Україні.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Уповноважений при Президенті з прав дитини. Самозахист прав та свобод людини і громадянина. Судовий захист прав та свобод людини і громадянина. Міжнародно-правовий механізм захисту прав та свобод людини і громадянина.

Конституційні обов'язки людини і громадянина.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Правова регламентація загального режиму іноземців в Україні. Закони України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», «Про імміграцію». Права, свободи і обов'язки іноземців.

Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи.

Поняття народовладдя. Пряма та представницька демократія. Референдум. Види референдумів. Співвідношення референдуму з консультативним опитуванням.

Поняття виборчої системи. Види виборчої системи. Виборче право. Принципи виборчого права. Суб'єкти виборчого процесу. Виборець. Виборчі комісії. Виборчий блок. Спостерігачі. Гарантії виборчої системи. Види виборів. Передвиборна агітація. Голосування. Результати виборів.

Кредит 3. Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України.

Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади .

Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади. Закріплення системи органів державної влади в Конституції України. Конституційний статус органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Місце Президента України та прокуратури України в системі органів державної влади.

Принципи організації і діяльності органів державної влади, їх конституційне закріплення.

Верховна Рада України - єдиний орган законодавчої влади в Україні, парламент України. Функції Верховної Ради України. Чисельний склад та структура Верховної Ради України.

Строк повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. Статус народного депутата України. Законодавчий процес та інші спеціальні парламентські процедури.

Конституційний статус Президента України як глави держави. Функції Президента України. Порядок обрання Президента України. Строк повноважень Президента України. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.

Поняття та система органів виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. Склад Кабінету Міністрів України. Порядок формування Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Система місцевих органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.

Конституційні принципи правосуддя в Україні. Система судових органів та порядок їх формування. Суди загальної юрисдикції.

Конституційна юрисдикція. Конституційний Суд України та його місце в механізмі державної влади. Склад та порядок формування Конституційного Суду України. Повноваження Конституційного Суду України.

Тема 7. Президент – глава держави.

Президент – глава держави. Президент – гарант додержання Конституції. Вимоги до кандидата в Президенти.

Порядок виборів Президента. Інавгурація Президента. Вступ новообраного Президента на посаду.

Символи Президента.

Повноваження Президента, їх класифікація. Номінаційні повноваження президента. Повноваження Президента у сфері національної безпеки та оборони України. Повноваження Президента у сфері міжнародних відносин. Установчі повноваження Президента України. Інші повноваження Президента.

Роль Президента у прийнятті законів. Види нормативно-правових актів, які видаються Президентом.

Припинення повноважень Президента України. Підстави дострокового припинення повноважень Президента.

Імпічмент Президента.

Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування.

Поняття місцевого самоврядування та його політико-правова природа. Європейська хартія про місцеве самоврядування. Територіальна, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування. Фінансова підтримка місцевого самоврядування державою.

Система місцевого самоврядування. Форми здійснення місцевого самоврядування територіальною громадою як суб'єктом муніципальної влади. Безпосереднє здійснення муніципальної влади територіальною громадою.

Органи та посадові особи місцевого самоврядування. Статус сільських, селищних, міських рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Компетенція сільської, селищної, міської ради. Статус голів, депутатів і виконавчих органів ради та їх повноваження. Надання органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади, сфера делегованих повноважень.

Особливості статусу районних та обласних рад як місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст. Компетенція районних та обласних рад.

Кредит 4. Адміністративне право України

Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України.

Дефініція адміністративного права. Предмет адміністративного права. Відносини публічного управління, або публічно-управлінські відносини. Відносини відповідальності публічної адміністрації, або судового і адміністративного оскарження її дій. Відносини, що виникають при наданні адміністративних послуг. Відносини відповідальності за порушення загальнообов'язкових правил, установлених публічною адміністрацією. Публічна адміністрація і відносини адміністративних зобов'язань. Публічне адміністрування. Поняття методу правового регулювання суспільних відносин. Метод субординації. Метод координації. Приписи в адміністративно-правовому регулюванні. Заборони в адміністративно-правовому регулюванні. Дозволи в адміністративно-правовому регулюванні. Адміністративне право у галузевій класифікації правової системи. Структура адміністративного права. Джерела адміністративного права. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права. Відмежування адміністративного права від інших галузей права.

Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини.

Поняття адміністративно-правової норми. Державні гарантії дії адміністративно-правових норм. Ознаки адміністративно-правових норм. Структура адміністративно-правової норми. Гіпотеза та її види. Диспозиція та її види. Особливості санкції адміністративно-правової норми. Класифікація адміністративно-правових норм за: спрямованістю змісту, адресатами або суб'єктами, формою припису, межею дії, юридичною силою. Реалізація норм адміністративного права. Види реалізації (виконання, використання, додержання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права (законність, обґрунтованість, доцільність).

Поняття адміністративно-правових відносин. Публічне адміністрування – сфера виникнення адміністративних правовідносин. Відносини публічного управління. Адміністративне право і адміністративні правовідносини. Влада і адміністративно-правові відносини. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин. Особливості (характерні риси) адміністративно-правових відносин. Види адміністративних правовідносин. Вертикальні і горизонтальні адміністративно-правові відносини.

Тема 11. Суб'єкти адміністративного права.

Соціальні та юридичні ознаки суб'єкта адміністративного права. Суб'єкт адміністративного права і суб'єкт адміністративних правовідносин. Складові адміністративної правосуб'єктності. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Адміністративна деліктоздатність. Проблеми деліктоздатності юридичних осіб. Наявність прав у сфері публічного адміністрування. Наявність адміністративно-правових обов'язків у сфері публічного адміністрування. Система суб'єктів адміністративного права. Проблеми класифікації суб'єктів адміністративного права. Перспективи розвитку правового статусу суб'єктів адміністративного права за Концепцією реформи адміністративного права.

Публічна адміністрація. Місце органів виконавчої влади у системі публічної адміністрації. Класифікація органів виконавчої влади за масштабом діяльності. Вищі, центральні, місцеві органи виконавчої влади, характеристика їх адміністративно-правового статусу. Класифікація органів виконавчої влади за порядком утворення. Класифікація органів виконавчої влади за обсягом компетенції. Класифікація органів виконавчої влади за порядком вирішення підвідомчих питань. Класифікація органів виконавчої влади за положенням в управлінській системі. Кабінет Міністрів України. Урядові комітети.

Конституційне закріплення правового статусу Президента України. Співвідношення Президента України з гілками влади. Повноваження Президента України в сфері виконавчої влади за Конституцією України. Повноваження Президента України щодо організаційного формування системи органів виконавчої влади. Повноваження Президента України щодо

визначення змісту функціонування системи органів виконавчої влади. Повноваження Президента України щодо забезпечення законності у сфері виконавчої влади. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, що створюються Президентом України для здійснення своїх повноважень. Адміністративно-правовий статус Адміністрації Президента України. Інститут представників Президента України. Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.

Міністерства, державні комітети та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом. Урядові органи. Місцеві державні адміністрації. Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Поняття місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування та публічна адміністрація. Представницькі і виконавчі органи місцевого самоврядування. Адміністративно-правові повноваження сільських, селищних, міських рад. Адміністративно-правові повноваження районних і обласних рад. Види адміністративно-правових повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Повноваження щодо окремих сфер управління. Самоврядні та делеговані повноваження. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Державний контроль за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Кредит 5. Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність.

Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування.

Поняття методів публічного адміністрування. Функції методів публічного адміністрування. Загальні особливості методів публічного адміністрування. Класифікація методів публічного адміністрування залежно від конкретного засобу, який використовується для вирішення управлінських задач. Адміністративні (позаекономічні, безпосереднього управлінського впливу) та економічні (опосередкованого управлінського впливу) методи. Класифікація методів публічного адміністрування залежно від потреб управлінського процесу. Методи переконання, заохочення, примусу. Співвідношення переконання, заохочення і примусу в публічному адмініструванні.

Поняття і особливості адміністративного примусу. Заходи адміністративного примусу. Поняття та види заходів адміністративного попередження. Нормативне закріплення заходів адміністративного попередження. Поняття та види заходів адміністративного припинення. Нормативне закріплення заходів адміністративного припинення. Поняття та види адміністративних стягнень та інших заходів відповідальності, їх нормативне закріплення.

Поняття і види форм публічного адміністрування. Вимоги до використання форм публічного адміністрування. Правові і неправові форми публічного адміністрування. Встановлення норм права (видання нормативних актів управління, адміністративна правотворчість). Застосування норм права (видання ненормативних актів управління, видання індивідуальних актів управління, видання актів застосування норм права, адміністративне розпорядництво). Укладання адміністративних договорів. Здійснення інших юридично значущих дій. Здійснення організаційних дій. Виконання матеріально-технічних операцій.

Поняття актів публічного адміністрування. Правові акти публічного адміністрування як владні дії державних виконавчо-розпорядчих органів (дії-волевиявлення). Властивості правових актів публічного адміністрування. Призначення правових актів публічного адміністрування. Відокремлення актів публічного адміністрування від законів, судових актів, актів прокуратури, цивільно-правових угод, актів громадських організацій, службових документів. Нормативні акти та їх ознаки. Дія актів у часі і просторі. Підстави припинення дії правових актів публічного адміністрування. Акти Президента України. Акти Кабінету Міністрів України. Акти центральних органів виконавчої влади. Акти місцевих органів виконавчої влади. Акти інших органів публічного адміністрування. Вимоги до правових актів публічного адміністрування. Державна реєстрація нормативно-правових актів.

Тема 13. Державна служба в Україні.

Поняття, принципи та види державної служби в Україні. Ознаки державної служби. Мілітаризована державна служба, цивільна державна служба, спеціалізована державна служба. Посада та її види. Сутність посад керівника, спеціаліста, технічний персонал. Управління державною службою.

Проходження державної служби. Порядок і умови вступу на державну службу. Обмеження щодо державних службовців. Проходження державної служби. Ранги та категорії посад державних службовців. Відповідальність державних службовців. Припинення державної служби.

Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність і предмет адміністративного права. Поняття та підстави адміністративної відповідальності. Відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність. Відповідальність неповнолітніх. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів. Відповідальність іноземних громадян та осіб без громадянства. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення. Альтернативи адміністративної відповідальності.

Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень.

Поняття адміністративного проступку (правопорушення). Склад адміністративного проступку. Юридичний аналіз об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення. Відокремлення адміністративних правопорушень від злочинів і дисциплінарних проступків. Вчинення адміністративного правопорушення умисно. Вчинення адміністративного правопорушення з необережності. Запобігання адміністративним правопорушенням.

Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку. Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницької діяльності. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління. Суб'єкти розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Поняття адміністративного стягнення. Мета адміністративного стягнення. Система адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Основні і додаткові адміністративні стягнення. Попередження. Штраф. Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. Позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину. Громадські роботи. Виправні роботи. Адміністративний арешт. Видворення іноземців.

Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Обчислення строків адміністративного стягнення.

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
		Усього	У тому числі			
			лекції	семін.	практ.	самост.
Кредит 1 Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.						
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	9	2	2		5
2	Тема 2. Конституція – Основний закон України	14	2	2		10
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	8	1	2		5
	Разом за кредит 1	31	5	6		20
Кредит 2 Права та обов’язки людини і громадянина						
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні.	13	1	2		10
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи.	13	1	2		10
	Разом за кредит 2	26	2	4		20
Кредит 3 Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України.						
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади .	14	2	2		10
7	Тема 7. Президент – глава держави.	9	2	2		5
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування.	8	1	2		5
	Разом за кредит 3	31	5	6		20
Кредит 4 Адміністративне право України						
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України.	10	2	2		6
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини.	10	2	2		6
11	Тема 11. Суб’єкти адміністративного права.	12	2	2		8

6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади .	11	1			10
7	Тема 7. Президент – глава держави.	6	1			5
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування.	6	1			5
	Разом за кредит 3	23	3			20
Кредит 4 Адміністративне право України						
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України.	7	1			6
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини.	7	1			6
11	Тема 11. Суб'єкти адміністративного права.	9	1			8
	Разом за кредит 4	23	3			20
Кредит 5 Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність.						
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування.	21	1			20
13	Тема 13. Державна служба в Україні.	11	1			10
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності.	11	1			10
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень.	14				14
	Разом за кредит 5	57	3			54
	Всього за курс	150	14	2		134

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.		
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	2
2	Тема 2.. Конституція – Основний закон України	2
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	1
Кредит 2. Права та обов'язки людини і громадянина		
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні	1
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи	1
Кредит 3. Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і		

судової влади. Загальні положення адміністративного права України		
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади	2
7	Тема 7. Президент – глава держави	2
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування	1
<i>Кредит 4</i> Адміністративне право України		
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України	2
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини	2
11	Тема 11. Суб'єкти адміністративного права	2
<i>Кредит 5</i> Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність		
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування	1
13	Тема 13. Державна служба в Україні	1
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності	1
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень	1
Разом:		22

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1.</i> Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.		
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	1
2	Тема 2.. Конституція – Основний закон України	1
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	1
<i>Кредит 2.</i> Права та обов'язки людини і громадянина		
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні	1
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи	1
<i>Кредит 3.</i> Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України		
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади	1
7	Тема 7. Президент – глава держави	1
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування	1
<i>Кредит 4</i> Адміністративне право України		
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України	1
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини	1
11	Тема 11. Суб'єкти адміністративного права	1
<i>Кредит 5</i> Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність		
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування	1
13	Тема 13. Державна служба в Україні	1
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності	1
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень	
Разом:		14

5. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.</i>		
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	2
2	Тема 2.. Конституція – Основний закон України	2
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	2
<i>Кредит 2. Права та обов'язки людини і громадянина</i>		
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні	2
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи	2
<i>Кредит 3. Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України</i>		
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади	2
7	Тема 7. Президент – глава держави	2
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування	2
<i>Кредит 4 Адміністративне право України</i>		
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України	2
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини	2
11	Тема 11. Суб'єкти адміністративного права	2
<i>Кредит 5 Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність</i>		
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування	2
13	Тема 13. Державна служба в Україні	2
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності	1
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень	1
	Разом:	28

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України</i>	2
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	2
	<i>Разом:</i>	2

6. Теми лабораторних занять

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.</i>		
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	5
2	Тема 2.. Конституція – Основний закон України	10
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	5
<i>Кредит 2. Права та обов’язки людини і громадянина</i>		
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні	10
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи	10
<i>Кредит 3. Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України</i>		
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади	10
7	Тема 7. Президент – глава держави	5
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування	5
<i>Кредит 4 Адміністративне право України</i>		
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України	6
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини	6
11	Тема 11. Суб’єкти адміністративного права	8
<i>Кредит 5 Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність</i>		
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування	5
13	Тема 13. Державна служба в Україні	5
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності	5
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень	5
Разом:		100

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Загальні положення конституційного права та конституційного ладу України.</i>		
1	Тема 1. Поняття та джерела конституційного права України	5
2	Тема 2.. Конституція – Основний закон України	10
3	Тема 3. Загальні засади конституційного ладу України	5
<i>Кредит 2. Права та обов’язки людини і громадянина</i>		
4	Тема 4. Конституційні основи правового статусу людини і громадянина в Україні	10
5	Тема 5. Народовладдя в Україні. Поняття та загальна характеристика виборчої системи	10
<i>Кредит 3. Конституційні основи діяльності вищих органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Загальні положення адміністративного права України</i>		
6	Тема 6. Загальна характеристика системи органів державної влади	10
7	Тема 7. Президент – глава держави	5
8	Тема 8. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування	5

<i>Кредит 4</i> Адміністративне право України		
9	Тема 9. Поняття адміністративного права та його місце у правовій системі України	6
10	Тема 10. Адміністративно-правові норми і відносини	6
11	Тема 11. Суб'єкти адміністративного права	8
<i>Кредит 5</i> Форми та методи публічного адміністрування. Державна служба. Адміністративна відповідальність		
12	Тема 12. Форми та методи публічного адміністрування	20
13	Тема 13. Державна служба в Україні	10
14	Тема 14. Поняття, властивості та принципи адміністративної відповідальності	10
15	Тема 15. Адміністративне правопорушення та його юридичний склад. Види адміністративних стягнень	14
	Разом:	134

8 Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем юриспруденції трудової та пенсійної галузі права (для студентів ДФН).

Підготовка та захист контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів індивідуально готуватися до занять, ширше висвітлювати теми практичних та лекційних занять.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

Аналітичне обміркування, порівняння і конспектування основних положень електронної версії лекцій даної навчальної дисципліни та інших існуючих в літературі по відповідному питанню положень.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, коли студент повно і всебічно розкриває питання теми, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;

Студенту виставляється дуже добре, коли загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але є окремі упущення при виконанні завдань, винесених на опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами

Студенту виставляється добре коли рівень знань відповідає викладеному вище, але є значні упущення при виконанні завдань, винесених на опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами

Студенту виставляється достатньо, коли студент розкрив питання, винесені на опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, робота несамостійна

Студенту виставляється мінімальний задовільно, коли студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 500 балів (за 5кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кредит та тема	Академічний контроль (форма представлення)	Кількість балів (за видами роботи)	Семінарські заняття	Кредитна контрольна робота	Кількість балів всього за кредит
Кредит 1. Тема 1.	Захист ІНДЗ	10	40		100
Тема 2.	Захист ІНДЗ	10	40		
Кредит 2. Тема 3.	Захист ІНДЗ	10	40		100
Тема 4.	Захист ІНДЗ	10	20		
Тема 5	Захист ІНДЗ	5	15		100
Кредит 3. Тема 6.	Захист ІНДЗ	10	40	50	
Кредит 4. Тема 7	Захист ІНДЗ	50	50		100
Кредит 5. Тема 8	Захист ІНДЗ	10	15		100
Тема 9	Захист ІНДЗ	10	15	50	

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним

матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. //Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. - № 4. – Ст.20
3. Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII «[Про Службу безпеки України](#)» (zakon.rada.gov.ua)
4. Закон України від 16.05.2008 № 279-VI «[Про Кабінет Міністрів України](#)» (zakon.rada.gov.ua)
5. Закон України Про державну службу» від 16.12.1993 року (zakon.rada.gov.ua)
6. Закон України від 05.11.1991 № 1789-XII «[Про прокуратуру](#)» (zakon.rada.gov.ua)
7. Закон України «Про адвокатуру» //Голос України від 29.01.1993.
8. Закон України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони» // Голос України від 24.04.92. (Президент України; Указ від 25.05.2007 № 474/2007 [Про приведення системи управління внутрішніми військами у відповідність із Конституцією України](#))
9. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 04.10.2006 № 1383 «[Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України](#)»
10. Указ Президента № 1284/98 «Про першочергові заходи з проведення в Україні адміністративної реформи» (Постанова ВРУ №2067-III від 02.11.2000 року);
11. Президент України; Указ, Концепція від 05.01.2005 № 1/2005 «[Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу](#)» (zakon.rada.gov.ua)
12. Кабінет Міністрів України; Постанова, План від 18.03.2002 № 346 [Про стан виконання Законів України «Про боротьбу з корупцією» та «Про державну службу»](#) (zakon.rada.gov.ua)

Допоміжна

1. Андрусяк Т.Г. Теорія держави і права. — Львів: Фонд „Право для України”, 2010. -197 с.
2. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
3. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
4. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
5. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. / За редакцією В.В.Копейчикова. — К: Юрінком Інтер, 2009. - 320 с.
6. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
7. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 688с.
8. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
9. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.

10. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
11. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2012. – 355 с.
12. Лисенков С.Л. Теорія держави і права: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 200- 447 с.
13. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М.: Проспект, 2009. -140 с.
14. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
15. Ортинський В.Л., Гришук В.К., Мацько М.А., Буряк В.Я., Гришук О.В., Долинська М.С. Основи держави і права України: підручник. – К.: Знання, 2008. – 583с.
16. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
17. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К.: ТЕКСТ, 2008. – 188с.
18. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л.П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
19. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К.: КНТ, 2008. – 228с.
20. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
21. Скаун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2010. – 776 с.
22. Сухонос В.В. Теорія держави і права: Навчальний посібник. — Суми: ВТД „Університетська книга”, 2010. - 536 с.
23. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
24. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. - 5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
25. Теория государства и права: Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М.:Норма, 2009. - 384 с.
26. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.
27. Цвік М.В., Ткаченко В.Д., Петришин О.В. Загальна теорія держави і права. — Харків: „Право”, 2010. - 428 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>).
2. Сайт Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>).
3. Верховний Суд України (<http://www.scourt.gov.ua>).
4. Вищий господарський суд України (<http://www.arbitr.gov.ua>).
5. Урядовий портал - єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України (<http://www.kmu.gov.ua>).
6. Міністерство внутрішніх справ України (<http://www.centrmia.gov.ua>).
7. Міністерство оборони України (<http://www.mil.gov.ua>).
8. Міністерство освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>).
9. Служба безпеки України (<http://www.ssu.gov.ua>).
10. Управління державної охорони України (<http://www.dso.kiev.ua>).
11. Головне управління державної служби України (<http://www.guds.gov.ua>).
12. Сайт Ради національної безпеки і оборони України (<http://www.raibow.gov.ua>).
13. Вища рада юстиції України (<http://www.vru.gov.ua>).

14. Головне державне об'єднання правової інформації та пропаганди правових знань Міністерства юстиції України (<http://www.gdo.kiev.ua>).
15. Головне управління ДАІ МВС України (<http://www.sai.mia.gov.ua>).
16. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України (<http://www.dstszi.gov.ua>).
17. Інформаційний центр Міністерства юстиції України (<http://www.informjust.kiev.ua>).
18. Бібліотека Верховної Ради України (<http://www.rada.kiev.ua>).
19. Державна науково-технічна бібліотека України (<http://www.gntb.n-t.org>).
20. Наукова бібліотека Національно університету «Києво-Могилянська академія» (<http://www.ukma.kiev.ua>).
21. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
22. Українська асоціація прокурорів (<http://www.uap.org.ua>).
23. Ресурси українського Інтернету на правову тематику (<http://www.lawukraine.com>).